

Answer (Lahore, ts., İkbâl'in şiirlerinin İngilizce'ye manzum tercümesi).

Neşirler. *Nifferî, Kitâbü'l-Mevâkıf ve Kitâbü'l-Muḥâtabât* (Kahire 1934); *Ke-lâbâzî, Kitâbü'l-Ta'arruf* (Kahire 1934); *Specimens of Arabic and Persian Palaeography* (London 1939); *Tirmizî, Kitâbü'r-Riyâza* (Kahire 1947); *Religion in the Middle East* (I-II, Cambridge 1969).

Kataloglar. *Catalogue of the Arabic Manuscripts in the Library of the India Office* (II/2 Sufism and ethics, Oxford 1936); *Catalogue of the Library of the India Office* (II/6 Persian books, Londra 1937); *A Second Supplementary Handlist of the Muhammadan Manuscripts in the University and Colleges of Cambridge* (Cambridge 1952); *A Handlist of the Arabic Manuscripts in the Chester Beatty Library* (I-VII, Dublin 1955-1964); *A Catalogue of the Persian Manuscripts and Miniatures in the Chester Beatty Library* (Dublin 1959-1962); *The Koran Illuminated. A Hand-list of the Korans in the Chester Beatty Library* (Dublin 1967).

BİBLİYOGRAFYA :

Necib el-Akiki, *el-Müsteşriḳûn*, Kahire 1980, II, 136-138; Abdurrahman Bedevî, *Mevsû'â-tü'l-müsteşriḳîn*, Beyrut 1984, s. 5-8; S. A. Skiliter, "Arthur John Arberry", *BSOAS*, XXXIII (1970), s. 364-367; R. B. Serjeant, "Professor Arthur John Arberry", *JRAS*, sy. 1 (1970), s. 96-98; G. M. Wickons, "Arthur John Arberry", *Proceedings of the British Academy*, sy. 58, London 1972, s. 355-366; Mofakhar Hussain Khan, "English Translations of the Holy Qur'an: A Bio-bibliographic Study", *IQ*, XXX/2 (1986), s. 87-88; E. P. Elwell-Sutton, "Arberry", *Elr.*, II, 278-279.

TEVĒİK RÜŞTÜ TOPUZOĞLU

ARCHIVES ASIATIQUES

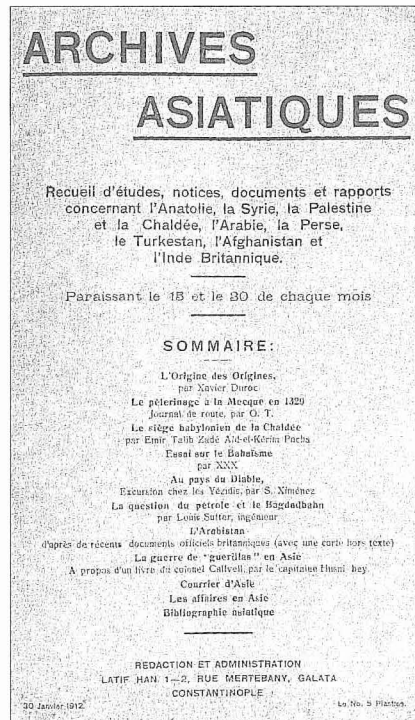
İstanbul'da,
belli başlı İslâm ülkeleri hakkında
her türlü incelemeleri
yayımlamak üzere hazırlanan
Fransızca dergi.

S. Ximenez tarafından idare edilen ve her ayın 15'i ile 30'unda çıkacağı bildirilen derginin ilk sayısı 15 Ocak 1912'de yayımlanmıştır. Derginin kapağında "Recueil d'études, notices, documents et rapports concernant l'Anatolie, la Syrie, la Palestine et la Chaldée, l'Arabie, la Perse, le Turkestan, l'Afghanistan et l'Inde Britannique" (Anadolu, Suriye, Filistin, Kalde [Mezopotamya], Arabistan, İran,

Türkistan, Afganistan ve Hind'e dair notlar, belgeler ve raporlar külliyyatı) kaydı yer almaktadır. 16.5 × 24.5 cm. ölçüsünde kırk sekiz sayfalık fasiküller halinde Be-yoğlu'nda F. Loeffler Basimevi'nde basılan derginin iç kapağında, dergi idarehanesinde aynı zamanda bir bilgi verme merkezi de kurulduğu haber verilmektedir. Abonelere ücretsiz faydalanma imkânı sağlayacak olan bu servis, başlıkta adı geçen memleketler ve yerler hakkında ilmi, tarihî ve iktisadî bilgileri vereceğini ilân etmektedir. Yine bu ilânda, bürolarında muntazam düzenlenmiş dosyalarda günü gününe tamamlanmış olarak tarihçiler, arkeologlar, jeologlar, mühendisler, ziraatçılar, mimarlar, haritacılar, turistler, tüccarlar, sanayiciler, kamu inşaatçıları ve madenciler gibi çeşitli meslek erbabının sorularını cevaplayacak bilgilerin toplandığı da ifade edilmiştir. Bu kadar geniş bir sahada faaliyet göstermek iddiasında olan derginin 1912 yılında ancak 4. sayıya kadar ayda iki defa çıkabildiği, 5. sayıdan itibaren her fasikülün çift sayı numarası aldığı görülmektedir.

Tam bir koleksiyonuna rastlanamayan derginin yayın süresinin 1912 yılını aştığı

Archives Asiatiques'in kapağı

sanılmamaktadır. Derginin müdürü olan S. Ximenez, *L'Asie Mineure en ruines* adlı Paris'te basılmış bir kitabın da yazarıdır. Derginin içindeki makalelerin hemen hepsi yabancı yazarların kaleminden çıkmıştır. Özel kütüphanemizde bulunan 1-10. sayılarda Mezopotamya'da yapılan bayındırlık işleri, bir hac seyahatinin hikâyesi, Yezîdiler, Hindistan'da üniversiteler, Anadolu'da petrol, Bahâilik, Bağdat demiryolu, Arabistan, İran demiryolu, Bâbülmendep, Türk-İran sınırı, Basra vilâyeti, Moka'da (Yemen) görülenler, Hindistan'da İslâmiyet, İran'ın güneyinde yollar, Bâbil'in kalkınışı (Hindiye Barajı), Kaçar sülâlesi, Aden, Suriye vilâyetleri, Mâzenderan, kekle Dicle'de seyahat, Bağdat-Basra demiryolu, Müsevî İspanyolcası'nda Türkçe, Anadolu'da keçi çeşitleri, Mezopotamya'da sulama ve Ölüdeniz konularında kaleme alınan makaleler bulunmaktadır. Derginin her sayısının sonunda haberlere ayrılmış küçük bir bölüm de yer almaktadır. Irak'taki sulama işlerine dair birkaç makale Reşid Hayri Bey tarafından yazılmış olup kısa bir kitap tenkidi ise yüzbaşı Hüsnü Bey imzasını taşımaktadır. Türk oldukları tahmin edilen bu müelliflerin dışında Emîr Tâlibzâde Abdülkerim Paşa, Muhammed Câfer, Mirza Muhammed Cevad Kazi, Ahmed Zeki Paşa gibi Mısır, İran ve Hintli bazı müslüman yazarların imzalarına da rastlanmaktadır.

Derginin içinde Osmanlı Devleti'nin son yıllarında bilhassa Suriye-İrak ve Arabistan bölgelerine dair oldukça dikkate değer bilgiler bulunmakla beraber, bazı yazı ve kısa haberlerde Osmanlı Devleti ile Türkler'e ve Osmanlı idarecilerine karşı düşmanca görüşlere de yer verildiği dikkati çekmektedir.

Archives Asiatiques'in bazı eksik koleksiyonları şu kütüphanelerde bulunmaktadır: Atatürk Kitaplığı (Belediye Ktp., 15 Mart sayısı dışında 1912 yılına ait 15 Ocak-30 Haziran sayıları), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi (1912 yılı sayıları), Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi (1912 yılı Temmuz-Ağustos sayıları), Paris Ecole des Langues Orientales kütüphanesi (yalnız 2, 5-8, 11-12. sayıları).

BİBLİYOGRAFYA :

G. Groc — İ. Çağlar, *La Presse Française de Turquie de 1795 à nos Jours, histoire et catalogue*, İstanbul, ts. [1985 ?], s. 66-67 (derginin çeşitli kütüphanelerde bulunan sayıları hakkında).

SEMAVİ EYİCE